

CONTOUREN voor VISIE VALKENBURG WEST

versie 9/11/2021

In Valkenburg West ligt het ontstaan van de stad, althans dat wordt door inwoners van West gezegd. 'De vuursteenmijn is het oudst. Hier ligt de basis!' Cultuurhistorisch heeft Valkenburg West dan ook heel wat te bieden. Een indrukwekkende mergelwand, meerdere (oude) groeves, fantastische mergel-architectuur en één van de oudste culturele bestemmingen van Valkenburg, het Openluchttheater. Niet te vergeten zijn de Romeinse Katakomben, de Gemeentegrot en de Alphagrot. Het is dan ook logisch dat het merendeel van de Valkenburgse attracties zich in dit gebied bevinden.

De hele ontwikkeling rondom Par'Course in de voormalige Leeuw brouwerij is één van de laatste ontwikkelingen in Valkenburg West. Het lijkt als een onafhankelijk eiland te functioneren en vindt weinig verbinding met zijn omgeving. Maar dat was niet de insteek. De oude sporthal en schaatshal, de Polfermolen, Valkenburg West is altijd een plek geweest waar sporters naartoe kwamen. Par'Course wil dit voor Valkenburg doorzetten. Naast sport zijn vitaliteit en gezondheid ook belangrijke kernwoorden voor Par'Course. Fysiotherapie, fitness en het idee om een foodcourt voor gezonde voeding te ontwikkelen zijn op dit moment niet erg zichtbaar waardoor de insteek ondersneeuwt en fietsen de overhand neemt. Hoe kan het dat een gebied met zoveel potentie toch moeilijk van de grond komt? Drie redenen:

Ten eerste, OOST - WEST

Valkenburg West is op deze as erg fragmentarisch. Kleine stukjes die door onzorgvuldige verbindingen en verwaarloosde connecties elkaar niet versterken maar verzwakken. De Plenkertstraat is een lange asfaltstrook waar de meeste fragmenten op aansluiten maar geen coherent geheel vormen. Wat als de Plenkertstraat niet uit één deel zou bestaan maar meebeweegt met wat aan de zijkanen ervan plaatsvindt? Daarbij is toeristisch Valkenburg gefocust op het centrum. De communicatie over- en in Valkenburg is gericht op de historische kern. De toeristen bevinden zich dan ook voornamelijk daar en worden niet uitgenodigd om het centrum te verlaten via de Oost - West as. De provinciale weg N590 zorgt voor een grens en er is geen enkele uitnodiging om die grens over te steken en Valkenburg West te ontdekken.

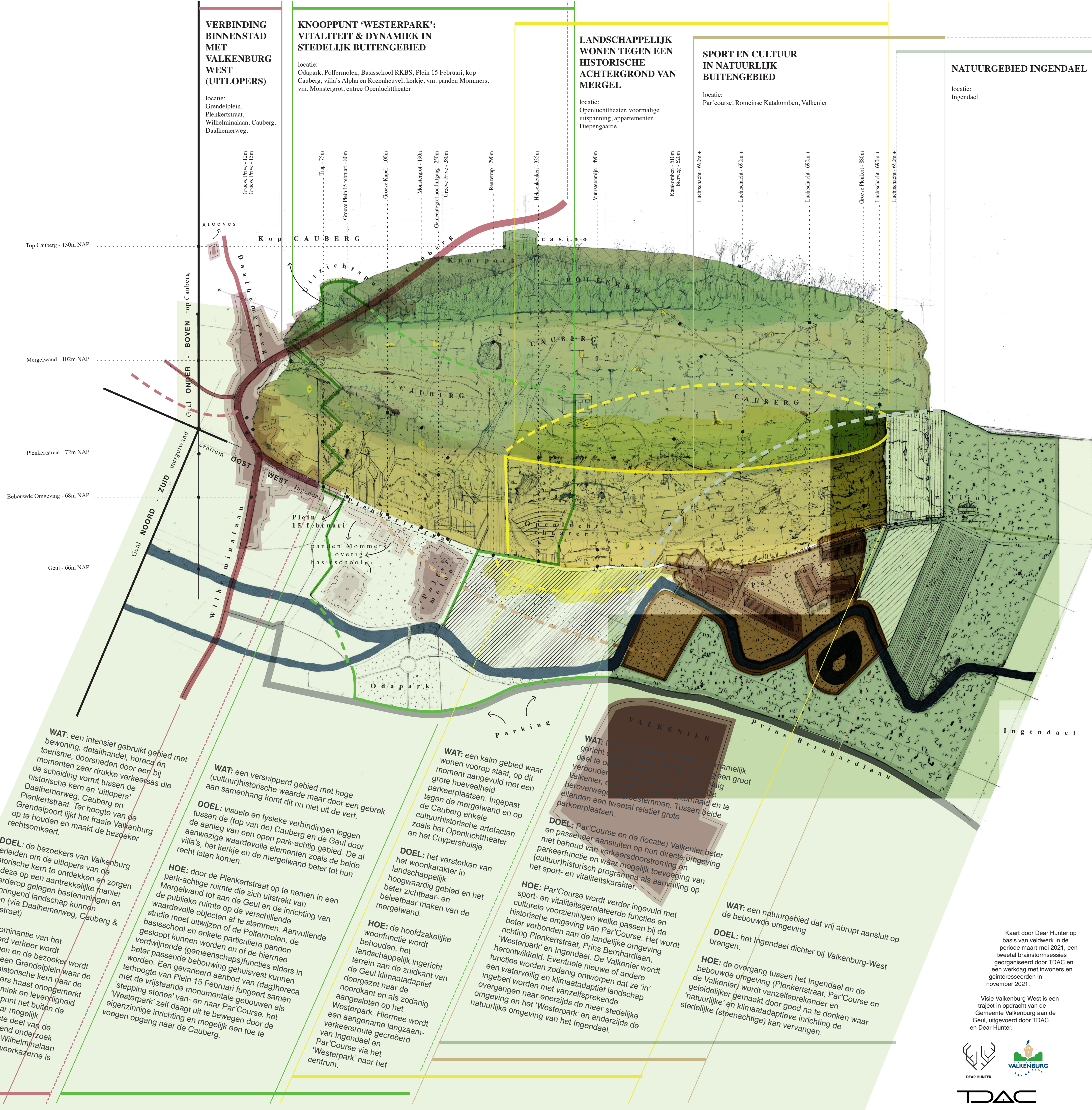
Ten tweede, NOORD - ZUID

De relatie tussen de Geul en de mergel is weinig voelbaar. Echter: zonder Geul geen zichtbare mergel. De oevers van de Geul, de mergelwand en het hoogteverschil, nu is het lastig om te begrijpen dan deze onderdelen van het landschap niet zonder elkaar kunnen. Wat als we die verbinding en het verhaal van de mergelwand tot aan de Geul zouden kunnen vertellen?

Ten derde, ONDER - BOVEN

Het hoogteverschil, voor Valkenburg West een enorme troef, behoeft ook de nodige zorg. Het beter verknopen van 'boven' en 'onder', zowel fysiek als in zichtbaarheid en beleefbaarheid, is noodzakelijk. Het gebied rond de Polfermolen is een sleutelplek. Om zowel de Geul met de mergelwand te verknopen maar ook om vitaliteit, gezondheid en sport ook in dit deel van Valkenburg West op de kaart te zetten.

- straat
- rivier: de Geul
- straat met grote rol in het gebied
- bebouwing ter overweging (hogere urgentie)
- bebouwing ter overweging
- deelgebied: buitengebied Ingendael...
- deelgebied: toegankelijke mergelwand...
- deelgebied: waterbuffer Ingendael
- Cauberg
- afbakening deelgebieden

VERBINDING BINNENSTAD MET VALKENBURG WEST (UITLOPERS)

locatie: Grendelplein, Plenkertstraat, Wilhelminalaan, Cauberg, Daalhemerweg.

KNOOPPUNT 'WESTERPARK': VITALITEIT & DYNAMIEK IN STEDELIJK BUITENGEBIED

locatie: Odapark, Polfermolen, Basisschool RKBS, Plein 15 Februari, kop Cauberg, villa's Alpha en Rozenheuvel, kerkje, vm. panden Mommers, vm. Monstergrot, entree Openluchttheater

LANDSCHAPPELIJK WONEN TEGEN EEN HISTORISCHE ACHTERGROND VAN MERGEL

locatie: Openluchttheater, voormalige uitspanning, appartementen Diepengaarde

SPORT EN CULTUUR IN NATUURLIJK BUITENGEBIED

locatie: Par'course, Romeinse Katakomben, Valkenier

NATUURGEBIED INGENDAEL

locatie: Ingendael

WAT: een intensief gebruikt gebied met bewoning, detailhandel, horeca én momenten zeer drukke verkeersas die de scheiding vormt tussen de historische kern en 'uitlopers' Plenkertstraat, Cauberg en Grendelplein. Ter hoogte van de op te houden en maakt de bezoeker rechtsomkeert.

WAT: een versnipperd gebied met hoge (cultuur)historische waarde maar door een gebrek aan samenhang komt dit nu niet uit de verf.

WAT: een kalm gebied waar wonen voorop staat, op dit moment aangevuld met een grote hoeveelheid parkeerplaatsen. Ingepast tegen de mergelwand en op cultuurhistorische artefacten zoals het Openluchttheater en het Cuypershuisje.

WAT: een gebied gericht op recreatief gebruik van de omgeving. Het is een belangrijk gebied met een groot aantal historische monumenten en heroverwegende natuurwaarden. Het gebied is een tweetaal relatief grote parkeerplaatsen.

DOEL: de bezoekers van Valkenburg verleiden om de uitlopers van de historische kern te ontdekken en dat deze op een aantrekkelijke manier de verderop gelegen bestemmingen en het omringend landschap kunnen bereiken (via Daalhemerweg, Cauberg & Plenkertstraat)

DOEL: visuele en fysieke verbindingen leggen tussen de (top van de) Cauberg en de Geul door de aanleg van een open park-achtig gebied. De al aanwezige waardevolle elementen zoals de beide villa's, het kerkje en de mergelwand beter tot hun recht laten komen.

DOEL: het versterken van het woonkarakter in landschappelijk hoogwaardig gebied en het beter zichtbaar- en beleefbaar maken van de mergelwand.

DOEL: Par'Course en de (locatie) Valkenier beter en passender aansluiten op hun directe omgeving met behoud van verkeersdoorstroming en (cultuur)historisch programma als aanvulling op het sport- en vitaliteitskarakter.

HOE: de dominantie van het gemotoriseerd verkeer wordt teruggedrongen en de bezoeker wordt ontvangen op een Grendelplein waar de oversteek van historische kern naar de genoemde uitlopers haast onopgemerkt gebeurd. De dynamiek en levendigheid die past bij dit kruispunt het buiten de stadspoort wordt waar mogelijk uitgebreid in het eerste deel van de Plenkertstraat. Aanvullend onderzoek t.b.v. opwaardering van Wilhelminalaan en huidige locatie Brandweerkazerne is noodzakelijk.

HOE: door de Plenkertstraat op te nemen in een park-achtige ruimte die zich uitstrekt van de publieke ruimte op de verschillende verdiepingen van de Polfermolen, de verdwijnen (gemeenschaps)functies elders in de bebouwing gehuisvest kunnen worden. Een gevarieerd aanbod van (dag)horeca met de vrijstaande monumentale gebouwen als 'stepping stones' van- en naar Par'Course. het 'Westerpark' zelf daagt uit te bewegen door de eigenzinnige inrichting en mogelijk een toe te voegen opgang naar de Cauberg.

HOE: de hoofdzakelijke woonfunctie wordt behouden, het landschappelijk ingericht terrein aan de zuidkant van de Geul klimaatadaptief doorgezet naar de noordkant en als zodanig aangesloten op het Westerpark. Hiermee wordt een aangename langzaam van Ingendael en Par'Course via het 'Westerpark' naar het centrum.

HOE: Par'Course wordt verder ingevuld met sport- en vitaliteitsgerelateerde functies en historische voorzieningen welke passen bij de richting Plenkertstraat, Prins Bernhardlaan, 'Westerpark' en Ingendael. De Valkenier wordt herontwikkeld. Eventuele nieuwe of andere functies worden zodanig ontworpen dat ze 'in' een waterveilig en klimaatadaptief landschap ingebed worden met vanzelfsprekende overgangen naar enerzijds de meer stedelijke omgeving en het 'Westerpark' en anderzijds de natuurlijke omgeving van het Ingendael.

WAT: een natuurgebied dat vrij abrupt aansluit op de bebouwde omgeving

DOEL: het Ingendael dicht bij Valkenburg-West brengen.

HOE: de overgang tussen het Ingendael en de bebouwde omgeving (Plenkertstraat, Par'Course en de Valkenier) wordt vanzelfsprekender en geleidelijker gemaakt door goed na te denken waar 'natuurlijke' en klimaatadaptieve inrichting de stedelijke (steenachtige) kan vervangen.

Kaart door Dear Hunter op basis van veldwerk in de periode maart-mei 2021, een tweetaal brainstormsessies georganiseerd door TDAC en een werkdag met inwoners en geïnteresseerden in november 2021.

Visie Valkenburg West is een traject in opdracht van de Gemeente Valkenburg aan de Geul, uitgevoerd door TDAC en Dear Hunter.